

DEN HAM – NEDERLANDS HERVORMDE KERK

De kerk is in 1729 gebouwd op de fundamenten van een voorganger uit de 16e, misschien zelfs 15e eeuw. Dit jaartal is met donkere pannen in het dak gelegd. Voor de bouw van de kerk heeft men deels oud materiaal gebruikt: er zijn nog kloostermoppen zichtbaar in het onderste deel van de buitenmuren. De eenvoudige zaalkerk heeft muren verdeeld door smalle lisenen. De rondboogramen zitten in een gemetselde insprong en zijn voorzien van eenvoudig houten traceerwerk. De westgevel heeft smeedijzeren beklampingen en wordt afgesloten door een uitkragende lijstgoot. De hoofdingang van de kerk zit in de zuidgevel in een hoge lijst met bovenlicht. De grote achtkantige dakruiter is met leisteen gedekt in de zgn. 'Maasdekking' en heeft galmgaten op elke windrichting.

Binnen is onder een blauw geschilderd balkenplafond, een vrijwel ongeschonden traditionele 'Westerkwartierinrichting': de preekstoel aan de zuidkant omsloten door een dooptuin, daar tegenover de banken van vooraanstaande boerenfamilies met fraai snijwerk op achterschot en deurtjes (18e en 19e eeuw) en twee rijen banken (19e eeuw) in het schip. Door de herbouw van 1729 is van de inrichting van vóór de reformatie niets bewaard gebleven. De kerk bezit nog een doopbekken uit 1809 en een zilveren avondmaalsbeker van 1713.

In het interieur zijn veel zerken te vinden, zoals de grafzerk uit 1573. Deze fungeert als sluitsteen van de grafkelder van de familie Mepsche onder het koor. Deze familie bewoonde de nabijgelegen Piloersema- of Hamsterborg. De meeste grafstenen komen uit de 17e en 18e eeuw. Op een steen uit 1693 zien we de volgende tekst: *'verwachtende een salige opstandige door Christo'*.

De kerk is mooi gelegen aan een doodlopende weg; de verhoogde ligging van het landschap en het met bomen omzoomde kerkhof maken het een schilderachtig geheel. Het ontstaan van het kerspel en de stichting van de eerste kerk hangen samen met de inpolderingsgeschiedenis van deze streek in de late middeleeuwen. Direct ten westen van Den Ham bevond zich in die tijd een open zeearm die tot aan Aduard reikte. Den Ham viel in die tijd nog binnen het Aduarder Zijlvest, terwijl het in de jaartax van 1506 tot Vredewold wordt gerekend. Den Ham gold in het verleden als een 'vette' predikantsplaats; de kerk bezat de nodige landerijen waardoor de predikant een heel aardig inkomen had.

De Piloersema- of Hamsterborg viel binnen de historische kerspelgrenzen van Den Ham. Hij werd al vermeld in 1448. De familie Mepsche verwierf de borg 1567. Na de verkoop in 1699 door nazaten van de familie werd de borg een boerderij en is dat sindsdien gebleven.

Het in 1899 door Menno Willemsen geschonken orgel is gebouwd door Jan Doornbos. Hij gebruikte voor dit bescheiden orgel ouder pijp materiaal en fabrieksonderdelen. In 2002 is het gerestaureerd door Mense Ruiter.

De kerk is in 1997 gerestaureerd